

Apopleksi

- hvør minuttur telur

Landssjúkrahúsið

Hvør minuttur telur!

Hesin faldarin* er til tín, sum er í kliniskum starvi innan heilsutænastuna í Føroyum, og sum hevur samband við borgarar, sum eru í vanda fyri at verða raktir av blóðtøppi í heilanum.

Faldarin er skrivaður fyri at geva tær og starvsfeløgum tínum eitt yvirlit yvir, hvørjum tit skulu hava eygað við, um tit koma í eina støðu, har ein borgari møguliga er raktur av apopleksi. Tí hvør minuttur telur.

Apopleksi - Heilabløðing - Stroke - Blóðtøppur í heilanum

Apopleksi er ein bráðfeingis sjúka, sum krevur bráðfeingis viðgerð.

Apopleksi er ein tann íðuligasta orsøkin til deyða ella avlamni.

Vandin fyri at fáa apopleksi økist við aldrinum. Millum 120-130 nýggir tilburðir verða árliga staðfestir í Føroyum.

Landssjúkrahúsið fer tí undir eitt átak, at kunna um hvussu týdningarmikið tað er, at bera skjótt at, um ein hevur sjúkueyðkenni, ið benda á apopleksi.

2

Hvussu kanst tú kanna ein borgara, sum møguliga hevur bráðfeingis apopleksi?

Ein skjót meting av neurologiskum fráviki er at biðja borgaran um:

- at smíla
- at halda báðum ørmum strektum frameftir við afturlatnum eygum
- at lyfta og halda fyrst eitt og síðan hitt beinið strektum frá undirlagnum

*gjørður við íblástri og við loyvi frá Region SydDanmark

Hvørji eru eyðkennini til bráðfeingis blóðtøpp í heilanum?

Bráðfeingis eyðkenni, sum vísa á apopleksi:

- lamni øðrumegin á kroppinum og/ella broyttur fólisansur
- hangandi munnviki
- taliólag, t.v.s. trupulleikar at finna orð ella manglandi málfatan (afasi) ella ótýðilig tala (dysartri)

Eyðkenni, sum ikki peika á apopleksi:

- ørilsí uttan onnur eyðkenni
- tilvitskuárin (bevidsthedspávirking)
- svíming
- í ørviti

Hvat skalt tú gera?

Er illgruni um bráðfeingis apopleksi, meðan viðkomandi er vakin, og eyðkennini eru íkomin innan 4 tímar og 30 minuttir:

RING 1-1-2

Bráðfeingis viðgerð

Ein rúkandi menning er hend í móguleikanum bráðfeingis at viðgera blóðtøppar í heilanum, eisini í Føroyum.

Við trombolysuviðgerð kunnu vit upploysa blóðtøppar. Hetta verður gjørt við heilivági, sum verður givin sum dropp í eina blóðæðr.

Trombolysuviðgerð er kapprenning við tíðina, tí tað snýr seg um at bjarga so mongum heilakyknum sum móguligt.

Tað doyggja út ímóti tvær milliúnir heilakyknur um minuttin, og tað ger stóran mun, um tað ganga tveir ella fyra tímar, áðrenn blóðtøppurin verður viðgjørdur.

Viðgerð sum verður givin áðrenn 4½ tími er farin, eftir at sjúkueyðkennini eru byrjað, minkar vandan fyri avlamni.

Eftir 4½ tíma kann sjúklingurin ikki viðgerast við trombolysu, tí tá verður ikki roknað við góðum úrsliti.

Borgarar, sum ikki kunnu viðgerast við trombolysu, skulu kortini leggjast inn á Apopleksideildina B7 á Medisinska deplinum á Landssjúkrahúsinum til víðari kanningar og eftirlit.

Set teg í samband við kommunulæknan hjá borgaranum, tá læknin hevur viðtalutíð, ella við læknavaktina á telefon 1870 eftir vanliga viðtalutíð hjá kommunulæknanum.

Landssjúkrahúsið

tel 304500, www.ls.fo